

HYVIL

Ajankohtaista toimeentulotuesta ja sosiaaliturvasta

Hallitusohjelman toimeenpanon eteneminen -tietofoorumi 8.12.2025

Ellen Vogt, erityisasiantuntija

Eduskunnassa parhaillaan käsittelyssä

- Hallituksen esitys eduskunnalle työnhakijan palveluprosessin ja työnvälityspalveluiden kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi [HE 108/2025 vp](#)
- Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta [HE 109/2025 vp](#)
- Hallituksen esitys eduskunnalle yleistukea koskevaksi lainsäädännöksi [HE 112/2025 vp](#)
- Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi toimeentulotuesta annetun lain, sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain 64 §:n ja kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain 10 §:n muuttamisesta [HE 116/2025 vp](#)

Työnhakijan palveluprosessin kehittäminen [\(HE 108/2025 vp\)](#)

- Ehdotettu muutoksia pääasiassa työvoimapalvelujen palveluprosessiin
 - Joustoja laissa säädettyihin aikarajoihin ja palveluprosessin yksityiskohtiin mm. työnhakukeskustelu 10 vrk, lisätty harkintaa täydentävien työnhakukeskustelujen järjestämisessä, jälkikäteisestä muistutuksesta/selvittämisestä ennakkolliseen muistuttamiseen yms.
 - Lisäksi ehdotetaan muutoksia palvelualustaan ja tietojärjestelmiin mm. työnhakuprofiilin laatimiseen ja julkaisemiseen
- Sisältää muutoksen työttömyysturvan seuraamusjärjestelmään
 - Siirrytään nykyisestä neliportaisesta järjestelmästä kaksiportaiseen järjestelmään
 - Jatkossa ensimmäisestä työvoimapolitiittisesti moitittavasta menettelystä seuraa 7 vrk karenssi, toisesta 12 kk:den sisällä tapahtuvasta moitittavasta menettelystä asetetaan työssäolovelvoite
 - Oikeus etuuteen palautuu 6 vkon palvelussa tai työssäolon jälkeen (nyt 12 vkoa)
- Mietintövaliokunta työelämä- ja tasa-arvovaliokunta, sisältää lausumaehdotuksen
 - [TyVM 9/2025 vp](#)
 - [PeVL 43/2025 vp](#)
- Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan pääasiassa 1.1.2026.
 - Työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain palvelualustaan ja työnhakuprofiileihin liittyvät säännökset on kuitenkin tarkoitettu tulemaan voimaan 1.9.2026.

Kuntouttavan työtoiminnan hallinnollinen keventäminen [HE 109/2025 vp](#)

- Tavoitteena aktivointisuunnittelun keventäminen ja säästöt (1,6 miljoona hyvinvointialueet)
- Keskeiset muutosehdotukset:
 - Lain tarkoituksesta ehdotetaan poistettavaksi pitkittynyt työttömyys
 - Aktivointiehto laukeaisi ainoastaan pitkittyneen toimeentulotuen saannin perusteella
 - Toimeentulotuen saamiseen liittyvät aktivointiehdon laukeamisperusteet ennallaan
 - Kaikille työttömyysetuutta (käsitemuutos lainsäädännössä) saaville oikeus monialaisen työllistymissuunnitelman kautta kuntouttavaan työtoimintaan, mutta ei enää lainkaan kahden väliseen aktivointisuunnitteluun
 - Myös pitkittyneesti työttömille siis ainoa reitti kuntouttavaan työtoimintaan TYM-palvelun kautta -> siirto kevyemmästä yhteistyöstä raskaampaan
 - Oikeus pyytää kuty-palveluun pääsyä vain toimeentulotuen saajille
 - Siirtymäsäännöksen mukaan, ne joille aktivointisuunnittelu on aloitettu vuonna 2025, vanhan lain ehdot säilyvät ennallaan vuoden 2026 loppuun. Jos aktivointisuunnittelua ei ole aloitettu, sovelletaan 1.1.2026 voimaantulevaa lakia.
- Ehdotetaan tulevaksi voimaan 1.1.2026, siirtymäsäännös voimassa 31.12.2026 saakka.
- Mietintövaliokunta sosiaali- ja terveysvaliokunta [StVM 27/2025 vp](#)
 - [TyVL 9/2025 vp](#)
- Huom! Lakimuutos ei toteutune täysin mietinnön mukaisena, koska yleistuen mietintö annettiin tämän jälkeen.

Yleistuki peruspäivärahan ja työmarkkinatuen tilalle [\(HE 112/2025 vp\)](#)

- Periaatteellisella tasolla iso muutos, mutta käytännössä melko pieni
- Yhdistää nykyiset peruspäivärahan ja työmarkkinatuen yhdeksi työttömyysetuudeksi, ansiopäiväraha jää ennalleen
- Keskeisin muutos se, että yleistuki on kokonaisuudessaan tarveharkintainen eli noudattaa pääosin nykyisen työmarkkinatuen periaatteita
- Yhteensovitus edellä olevan kuntouttavan työtoiminnan lakiesityksen kanssa
 - Esitys sisältää muutosehdotuksia myös kuntouttavan työtoiminnan lakiin mm. lain nykymuotoilun mukaan kohderyhmän laajeneminen kaikkiin yleistukea saaviin (kuty-laissa ehdotettu kohderyhmä siis muuttuu toisin)
 - Kuty-lain edellä olevassa mietinnössä ja yleistukilaista annetussa mietinnössä sisältöeroja -> yleistukilain muutokset jäänevät voimaan, kyseessä yhteensovitus
 - Aktivointiehto kuten ehdotetussa kuty-laissa
 - Oikeus kuty-palveluun -> vain yleistukea ja toimeentulotukea saaville (pyyntöoikeus vain toimeentulotukea saaville).
- Mietintövaliokunta sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta [StVM 28/2025 vp](#)
 - [TyVL 10/2025 vp](#)
 - [PeVL 41/2025 vp](#)
- Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.5.2026

Yleistukilain mietinnöstä [\(StVM 28/2025 vp\)](#)

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa yleistuen (HE 112/2025 vp), työvoimapalveluja koskevan uudistuksen (HE 108/2025 vp), toimeentulotukiuudistuksen (HE 116/2025 vp) ja kuntouttavaa työtoimintaa koskevien muutosten (HE 109/2025 vp) yhteisvaikutuksia työttömien henkilöiden toimeentuloon, palveluihin sekä työllistymiseen ja antaa sosiaali- ja terveysvaliokunnalle selvityksen yhteisvaikutuksista vuoden 2027 loppuun mennessä.

Toimeentulotuen 'kokonaisuudistus' 1/2 [\(HE 116/2025 vp\)](#)

- Tavoitteena vahvistaa toimeentulotuen luonnetta viimesijaisena ja väliaikaisena tukimuotona sekä vahvistaa julkista taloutta.
- Keskeisimmät ehdotetut muutokset
 - Ensisijaisten etuuksien hakemiseen vahvempi velvoite -> noudattamatta jättäminen voi johtaa perusosan alentamiseen 50 prosentilla, jatkuu kunnes velvoitetta noudatettu
 - Kokoaikatyön hakemisen velvoite -> noudattamatta jättäminen voi johtaa perusosan alentamiseen 50 prosentilla, jatkuu kunnes velvoitetta on noudatettu
 - Perusosan alentamiseen työttömyysturvan sanktioiden vuoksi myös muutoksia mm.
 - Pääsääntö alentaminen ensimmäiseltä kuukaudelta 20 prosenttia ja sen jälkeen 40 prosenttia.
 - Työssäolovelvoitteen asettamistilanteissa max. 6 kk alentaminen
 - Alentaminen lakkaisi, jos henkilön työttömyysetuusoikeus palautuu tai häntä ei olisi enää pidettävä työttömänä (esim. menee töihin tai siirtyy työkyvyttömyysetuudelle).
 - Alentaminen kestäisi aina vähintään kaksi kuukautta.
 - Alentamisen voisi tehdä kaikissa tilanteissa ainoastaan, mikäli alentaminen ei vaarantaisi ihmisarvoisen elämän edellyttämän turvan mukaista välttämätöntä toimeentuloa, eikä alentamista voitaisi pitää muutenkaan kohtuuttomana.
 - Lausuntovaiheen jälkeen lisätty avoin lausunnonpyytämismahdollisuus hyvinvointialueilta
 - Nykyiset automaattiset perusosan alentamisilmoitukset hyvinvointialueille ehdotettu poistettaviksi

Toimeentulotuen 'kokonaisuudistus' 2/2 [\(HE 116/2025 vp\)](#)

- Leikkauksia perusosien tasoon osittain kohdennetusti säästötavoitteiden saavuttamiseksi
 - Lasten perusosan säilyvät ennallaan
 - Indeksikorotukset tehdään
- Lisäksi muita toimeenpanon selkeyttämiseen ja myös säästöihin tähtääviä muutoksia
 - Kuntien rahoitusosuus 18-24 vuotiaiden itsenäisesti asuvien perustoimeentulotuesta ehdotetaan nostettavaksi sataan prosenttiin
 - Toimeentulotuen 150 euron ansiotulovähennys poistettaisiin 18 vuotta täyttäneiden
 - Terveystoimien huomioimista tarkennettaisiin.
 - Jos Kela myöntänyt vuokravakuuden perustoimeentulotukena, perustoimeentulotuen osuus asunnon vuokrasta maksettaisiin automaattisesti suoraan vuokranantajalle.
- Ehdotettu voimaantulo 1.2.2026

Toimeentulotukilakiesityksen tilanne nyt

- Perustuslakivaliokunnan lausunto [PeVL 52/2025 vp](#) (27.11.2025)
 - *”Perustuslakivaliokunta esittää, että lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä, 1. lakiehdotus kuitenkin vain, jos valiokunnan perusosan alentamisen keston rajaamisesta tekemät valtiosääntöoikeudelliset huomautukset otetaan asianmukaisesti huomioon.”*
- [TyVL 11/2025 vp](#)
- Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö [StVM 29/2025 vp](#) (8.12.2025)
 - Tiedotusvälineiden mukaan mietintö on saatu valmiiksi 7.12.2025 ja edustaa hyvin valiokunnan kantoja
 - Mietintöä ei ole vielä julkaistu, mukana valiokunnan puheenjohtajan mukaan opposition eriäviä mielipiteitä, kuten kaikissa muissakin näissä yhteen liittyvissä neljässä laissa
 - **Mietintönumero ja linkki lausuntoon lisätty edelle. Valiokunta esittää useita muutoksia lakiin, mutta ei merkittäviä periaatteellisia sisällöllisiä muutoksia. Siirtymäsäännökseen tuli myös muutosesitys omaishoidontuen ja etuoikeutetun ansiotulon osalta.**
- Lausumaehdotuksia:
 - **Esitys sisältää neljä lausumaehdotusta uudistuksen vaikutusten seurantavelvoitteesta, lapsiperheiden tilanteen puolivuositaisesta seurantavelvoitteesta, omaishoitajien tilanteesta sekä tässäkin esiteltyjen neljän lain uudistusten yhteisvaikutusten seurannasta.**

Kiitos.

Ellen Vogt
Erityisasiantuntija
Ellen.vogt@hyvil.fi

H Y V I
N V O I N T I
A L U E Y H
T I Ö V
Ä L **HYVIL** F Ä
R D S O M R
Å D E S B O L
A G E T

www.hyvil.fi